

Grundlagsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om medborgarinitiativ

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om medborgarinitiativ (RP 251/2018 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Laura Nurminen, justitieministeriet
- professor Päivi Leino-Sandberg.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- professor Markku Suksi.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om medborgarinitiativ ändras. Avsikten är att göra medborgarinitiativsförfarandet smidigare och tydligare genom ändringar av teknisk karaktär som bland annat gäller processen för väckande av initiativ och stödförklaringarnas offentlighet.

Lagen avses träda i kraft den 1 maj 2019.

I motiven till lagstiftningsordningen granskas lagförslaget framför allt med avseende på grundlagens 49 § om fortsatt behandling av ärenden och 53 § om folkomröstning och medborgarinitiativ. Regeringen anser att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår att lagen om medborgarinitiativ ändras. Avsikten är att göra medborgarinitiativsförfarandet smidigare och tydligare genom ändringar av teknisk karaktär som bland annat gäller processen för väckande av initiativ.

Betänkande GrUB 11/2018 rd

Grundlagsutskottet anser utifrån de uppgifter det fått att lagförslaget behövs och fyller sitt syfte och föreslår att det godkänns, men med vissa ändringar som hänför sig till de ändrade myndighetsstrukturerna.

Regeringen föreslår i propositionen att Befolkningsregistercentralens namn i lagen om medborgarinitiativ ändras till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Riksdagen har mottagit en proposition med förslag till lag om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och lag om upphävande av 4 § 2 mom. 2 punkten i lagen om regionförvaltningsverken (RP 233/2018 rd). I den propositionen föreslås det att de uppgifter som nu åligger Befolkningsregistercentralen, magistraterna och enheten för styrning och utveckling av magistraterna vid Regionförvaltningsverket i Östra Finland ska sammanföras till en ny helhet vid Befolkningsregistercentralen. På samma gång ändras Befolkningsregistercentralens namn till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Behandlingen av propositionen pågår fortfarande i riksdagen. Hänvisningarna till Befolkningsregistercentralen i de föreslagna 3, 7, 9, 11, 12 och 15 § ska därför inte ändras till hänvisningar till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Dessutom bör 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen strykas eftersom det är onödigt. Grundlagsutskottet föreslår också att ikraftträdandebestämmelsen formuleras på sedvanligt sätt.

Transport- och kommunikationsverket inledde sin verksamhet den 1 januari 2019. Det föreslås därför att hänvisningarna till Kommunikationsverket i 7, 10 och 15 § i lagen om medborgarinitiativ ändras till hänvisningar till Transport- och kommunikationsverket.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 251/2018 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om medborgarinitiativ

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om medborgarinitiativ (12/2012) 3 §, 5 § 3 mom., 7—12 § och 13 §
1 mom., 15 och 16 § som följer:

Betänkande GrUB 11/2018 rd

3 §

Ansvarig för medborgarinitiativ

Ett medborgarinitiativ får väckas av minst fem röstberättigade finska medborgare. De som väcker ett initiativ kallas för ansvariga för initiativet. Kontaktinformationen för de ansvariga för initiativet ska vid kontakt med **Befolkningsregistercentralen**, justitieministeriet och riksdagen meddelas dessa för kommunikation som gäller initiativet.

5 §

Insamling av stödförklaringar

När stödförklaringar samlas in ska initiativet, uppgifter om vem som är ansvarig för det och deras kontaktinformation finnas tillgängliga för undertecknarna av initiativet. Initiativet får inte ändras efter det att insamlingen av stödförklaringar har inletts.

7 §

Tekniska krav på elektroniskt förfarande

Elektronisk insamling av stödförklaringar i ett datanät ska ske med utnyttjande av datasystem som har godkänts av **Transport- och kommunikationsverket**. En förutsättning för godkännande är att

- 1) insamlingen av stödförklaringar sker genom utnyttjande av sådan stark autentisering som avses i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer (617/2009),
- 2) olovlig ändring av uppgifterna i systemet och annan olovlig eller obefogad hantering förhindras genom ändamålsenliga och tillräckliga säkerhetsarrangemang som rör förvaltningen av användarrättigheter och övervakningen av användningen samt datanäten, informationssystemen och informationstjänsterna och genom andra åtgärder,
- 3) systemet överensstämmer med de i 2 mom. avsedda föreskrifter som **Befolkningsregistercentralen** har utfärdat.

Befolkningsregistercentralen utfärdar föreskrifter om vilken standardform de uppgifter som samlas in via ett datasystem ska ha för att elektroniskt kunna samköras med uppgifter i befolkningsdatasystemet för sådan kontroll som föreskrivs i 9 §.

Avgift tas inte ut för godkännande av ett datasystem.

Information om **Transport- och kommunikationsverkets** godkännande ska finnas tillgänglig för undertecknarna av medborgarinitiativet på den webbplats där stödförklaringarna samlas in.

Betänkande GrUB 11/2018 rd

8 §

Justitieministeriets nättjänst

Stödförklaringar kan även samlas in via en nättjänst som justitieministeriet upprätthåller. En förutsättning för detta är att initiativet uppfyller kraven i denna lag. Justitieministeriet är personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som samlas in via dess nättjänst.

Nättjänsten ska uppfylla de tekniska krav som föreskrivs i 7 §.
Avgift tas inte ut för användning av nättjänsten.

9 §

Kontroll av stödförklaringar

Den ansvariga för initiativet ska inom ett år från det att insamlingen av stödförklaringar har avslutats lämna stödförklaringarna till **Befolkningsregistercentralen**, som kontrollerar deras riktighet och behörighet.

Justitieministeriet lämnar på begäran av den ansvariga personen in de stödförklaringar som har samlats in via nättjänsten till **Befolkningsregistercentralen** för kontroll.

Befolkningsregistercentralen fastställer om kravet på minsta antal godkända stödförklaringar enligt grundlagen har uppfyllts.

Avgift tas inte ut för att kontrollera stödförklaringar och fastställa att minsta antal stödförklaringar har uppfyllts.

10 § (Ny)

Myndighetsuppgifter som gäller medborgarinitiativ i Europeiska unionen

I Finland är **Transport- och kommunikationsverket** den behöriga myndighet som avses i artikel 15.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 211/2011 om medborgarinitiativet. I Finland är **Befolkningsregistercentralen** den behöriga myndighet som avses i artikel 15.2 i den förordningen.

11 §

Överlämnande av medborgarinitiativ till riksdagen

Den ansvariga personen överlämnar medborgarinitiativet och det beslut som **Befolkningsregistercentralen** har fattat enligt 9 § till riksdagen, om de förutsättningar för att lägga fram initiativ som anges i grundlagen och i denna lag uppfylls.

Initiativet förfaller, om det inte har överlämnats till riksdagen inom ett år från det att **Befolkningsregistercentralen** fattade sitt beslut enligt 9 §.

Betänkande GrUB 11/2018 rd

12 §

Personuppgifter

Personuppgifterna i de stödförklaringar som har samlats in får användas endast på det sätt som föreskrivs i denna lag. De ansvariga för initiativet får överlåta uppgifterna enbart till **Befolkningsregistercentralen**. De uppgifter som myndigheterna innehar är offentliga när kravet på minsta antal stödförklaringar enligt grundlagen har uppfyllts.

De ansvariga för initiativet och justitieministeriet ska se till att de stödförklaringar som de har i sin besittning förstörs inom sex månader från det att **Befolkningsregistercentralen** fattade sitt beslut enligt 9 §. Om stödförklaringarna inte lämnas till **Befolkningsregistercentralen** för kontroll, ska de förstöras inom ett år från det att insamlingen av stödförklaringar har avslutats.

Befolkningsregistercentralen ska förstöra stödförklaringar som den har i sin besittning fem år efter sitt beslut enligt 9 §.

13 §

Uppgift om ekonomiska bidrag

Den som är ansvarig för medborgarinitiativet ska se till att ekonomiska bidrag för framläggande av initiativet och givaren uppges när stödförklaringar samlas in, om värdet av ett enskilt bidrag eller värdet av flera bidrag från en och samma givare är minst 1 500 euro. Namnet på en enskild person får inte uppges utan dennes samtycke, om värdet på personens bidrag är mindre än 1 500 euro.

15 §

Ändringssökande

I ett beslut som **Transport- och kommunikationsverket**, justitieministeriet och **Befolkningsregistercentralen** har fattat får ändring sökas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

16 §

Straffbestämmelser

Bestämmelser om straff för lämnande av oriktiga personuppgifter och för ingivande av osant intyg till myndighet samt för sekretessbrott och sekretessförseelse samt för dataskyddsbrott finns i strafflagen (39/1889).

Denna lag träder i kraft den ~~1~~ maj 2019.

~~Befolkningsregistercentralen sköter de uppgifter som föreskrivits för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata fram till den 31 december 2019.~~

Betänkande GrUB 11/2018 rd

Helsingfors 6.2.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Annika Lapintie vänst
vice ordförande Tapani Tölli cent
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Ilkka Kantola sd
medlem Kimmo Kivelä blå
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Markus Lohi cent
medlem Leena Meri saf
medlem Wille Rydman saml
medlem Ville Skinnari sd
medlem Matti Torvinen blå
ersättare Mats Löfström sv
ersättare Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

utskottsråd Liisa Vanhala.